

FIȘA DISCIPLINEI

Istoria bisericii protestante [secolele 17-18]

Anul universitar 2025-2026

1. Date despre program

1.1. Instituția de învățământ superior	Universitatea Babeș-Bolyai
1.2. Facultatea	Facultatea de Teologie Reformată și Muzică
1.3. Departamentul	Facultatea de Teologie Reformată și Muzică
1.4. Domeniul de studii	Teologie Reformată
1.5. Ciclul de studii	Licență (BA)
1.6. Programul de studii / Calificarea	Teologie Reformată Didactica
1.7. Forma de învățământ	Zi

2. Date despre disciplină

2.1. Denumirea disciplinei		(Istoria bisericii protestante [secolele 17-18])				Codul disciplinei		TLM1502			
2.2. Titularul activităților de curs			Dr. Gudor Kund Botond								
2.3. Titularul activităților de seminar			Dr. Gudor Kund Botond								
2.4. Anul de studiu		I.	2.5. Semestrul		1	2.6. Tipul de evaluare		V	2.7. Regimul disciplinei		obligatorie-bază

3. Timpul total estimat (ore pe semestru al activităților didactice)

3.1. Număr de ore pe săptămână	3	din care: 3.2. curs	2	3.3. seminar/ laborator/ proiect	1
3.4. Total ore din planul de învățământ	42	din care: 3.5. curs	28	3.6 seminar/laborator	14
Distribuția fondului de timp pentru studiul individual (SI) și activități de autoinstruire (AI)					ore
Studiul după manual, suport de curs, bibliografie și notițe (AI)					32
Documentare suplimentară în bibliotecă, pe platformele electronice de specialitate și pe teren					24
Pregătire seminare/ laboratoare/ proiecte, teme, referate, portofolii și eseuri					24
Tutoriat (consiliere profesională)					2
Examinări					2
Alte activități					
3.7. Total ore studiu individual (SI) și activități de autoinstruire (AI)				84	
3.8. Total ore pe semestru				126	
3.9. Numărul de credite				5	

4. Precondiții (acolo unde este cazul)

4.1. de curriculum	Nu sunt
4.2. de competențe	Colectarea independentă a datelor istorice, analizarea și interpretarea acestora, capacitatea de înțelegere a textului și de realizare a unor sinteze, capacitatea de abordare obiectivă.

5. Condiții (acolo unde este cazul)

5.1. de desfășurare a cursului	Activitățile didactice se desfășoară cu ajutorul tablei interactive și al platformei Microsoft Teams, accentul fiind pus pe participarea activă a studenților la cursuri și seminare. Procesul de învățare presupune studierea individuală a materialelor didactice puse la dispoziție, precum și pregătirea constantă pentru activitățile didactice.
5.2. de desfășurare a seminarului/ laboratorului	Activitățile de seminar se desfășoară cu sprijinul tablei interactive și al platformei Microsoft Teams, precum și prin utilizarea resurselor bibliotecii institutului. Se pune accent pe participarea activă a studenților la seminarii, pe studierea materialelor de seminar puse la

	dispoziție, precum și pe elaborarea și prezentarea lucrărilor de seminar
--	--

6.1. Competențele specifice acumulate¹

Competențe profesionale/esențiale	• Aplică cunoștințe referitoare la comportamentul uman • Promovează activități religioase • Consolidează comportamentele pozitive • Interpretează texte religioase
Competențe transversale	• Aplică principiile eticii cercetării și ale integrității științifice în desfășurarea activităților de cercetare • Manifestă atenție activă • Dă dovadă de interes

6.2. Rezultatele învățării

Cunoștințe	• Studentul cunoaște și descrie într-un mod sistematic și rațional evenimentele Reformei din Transilvania • Studentul cunoaște circumstanțele formării Bisericii Reformate din Transilvania, precum și contextul teologico-istoric al secolelor al 17-18-lea • Este capabil să prezinte evoluția istorică a conceptelor religioase și teologice și să le interpreteze într-o manieră critică și argumentativă • Este capabil să evidențieze interconexiunile proceselor din istoria Bisericii
Aptitudini	• Studentul este capabil să lucreze în mod analitic cu teorii și concepte teologice, cunoaște și utilizează metodele fundamentale ale cercetării în istoria Bisericii • Studentul este familiarizat cu sursele relevante și cu bibliografia de specialitate • Studentul este deschis dialogului în privința problemelor teologice și de istorie a Bisericii controversate • Studentul manifestă toleranță religioasă și urmărește identificarea fundamentelor creștine comune în contexte confesionale diferite
Responsabilități și autonomie	• Studentul gândește critic și respectă teoriile cercetării în istoria Bisericii, învățăturile ecleziale și normele normative • Evită erorile de ordin istoric-eclazial și dogmatic • Este capabil să recepteze și să integreze noi abordări în cadrul cercetării în istoria Bisericii

7. Obiectivele disciplinei (reieșind din grila competențelor acumulate)

7.1 Obiectivul general al disciplinei	Scopul disciplinei este de a familiariza studenții cu evenimentele Reformei din Transilvania, cu circumstanțele formării Bisericii Reformate din Transilvania și cu contextul teologico-istoric, precum și cu istoria acesteia din secolul al 17-18-lea. Pe lângă transmiterea cunoștințelor, obiectivul cursului este de a-i introduce pe studenți în sursele disponibile, bibliografia de specialitate și metodele cercetării în istoria Bisericii.
--	---

¹ Se poate opta pentru competențe sau pentru rezultatele învățării, respectiv pentru ambele. În cazul în care se alege o singură variantă, se va șterge tabelul aferent celeilalte opțiuni, iar opțiunea păstrată va fi numerotată cu 6.

7.2 Obiectivele specifice	La finalul semestrului, studentul trebuie să își însușească principalele fundamente ale istoriei Bisericii și să fie capabil să utilizeze bibliografia de specialitate disponibilă. Totodată, obiectivul central este ca studentul să înțeleagă relațiile și interdependențele dintre istoria Europei, a României și a Transilvaniei, precum și contextul istoric și confesional în care a luat naștere Biserica Reformată din Transilvania și evoluția acesteia în secolele 17-18-lea. Cunoștințele de istorie a Bisericii nu au doar o valoare cognitivă, ci contribuie în mod esențial la formarea și consolidarea identității reformate, a unui „calvinism conștient”. Nu se poate vorbi despre conștiință și identitate calvinistă în absența cunoașterii originilor, rădăcinilor și a procesului de implantare a acesteia în spațiul nostru. În cadrul cursurilor, pe lângă expunerea orală, sunt utilizate metode de predare multimedia, se încurajează munca individuală, iar studenții sunt familiarizați cu cele mai importante surse și lucrări bibliografice
----------------------------------	--

8. Conținuturi

8.1 Curs	Metode de predare	Observații
1. Ștefan Bocskai și Gabriel Báthory – principii protestanți ai Transilvaniei.	Curs (prelegere), abordare de istorie bisericească.	Gudor Botond, Az erdélyi protestáns egyház története 16-17. század, Kolozsvár 2025 (Istoria protestantismului în Transilvania secolele 16-17, curs redactat de Botond Gudor la Cluj, în 2025) și Gudor Botond, Erdély kultúrája, egyházai és társadalma a felvilágosodás korában, Kolozsvár 2025 (Cultura, clerul și istoria protestantismului în Transilvania în perioada iluministă, Cluj, 2025)
2. Codificarea dreptului bisericesc protestant (sinoade, canoane, procedură juridică bisericească – canoanele Ruber și canoanele Geleji).	Curs (prelegere), abordare de istorie bisericească.	Gudor Botond, Az erdélyi protestáns egyház története 16-17. század, Kolozsvár 2025 (Istoria protestantismului în Transilvania secolele 16-17, curs redactat de Botond Gudor la Cluj, în 2025) și Gudor Botond, Erdély kultúrája, egyházai és társadalma a felvilágosodás korában, Kolozsvár 2025 (Cultura, clerul și istoria protestantismului în Transilvania în perioada iluministă, Cluj, 2025)

3. Gábor Bethlen și confesiunile transilvănene.	Curs (prelegere), abordare de istorie bisericească.	Gudor Botond, Az erdélyi protestáns egyház története 16-17. század, Kolozsvár 2025 (Istoria protestantismului în Transilvania secolele 16-17, curs redactat de Botond Gudor la Cluj, în 2025) și Gudor Botond, Erdély kultúrája, egyházai és társadalma a felvilágosodás korában, Kolozsvár 2025 (Cultura, clerul și istoria protestantismului în Transilvania în perioada iluministă, Cluj, 2025(
4. Gheorghe Rákóczi I (puritanismul în Transilvania și Ungaria).	Curs (prelegere), abordare de istorie bisericească.	Gudor Botond, Az erdélyi protestáns egyház története 16-17. század, Kolozsvár 2025 (Istoria protestantismului în Transilvania secolele 16-17, curs redactat de Botond Gudor la Cluj, în 2025) și Gudor Botond, Erdély kultúrája, egyházai és társadalma a felvilágosodás korában, Kolozsvár 2025 (Cultura, clerul și istoria protestantismului în Transilvania în perioada iluministă, Cluj, 2025(
5. Gheorghe Rákóczi II – politica sa ecleziastică.	Curs (prelegere), abordare de istorie bisericească.	Gudor Botond, Az erdélyi protestáns egyház története 16-17. század, Kolozsvár 2025 (Istoria protestantismului în Transilvania secolele 16-17, curs redactat de Botond Gudor la Cluj, în 2025) și Gudor Botond, Erdély kultúrája, egyházai és társadalma a felvilágosodás korában, Kolozsvár 2025 (Cultura, clerul și istoria protestantismului în Transilvania în perioada iluministă, Cluj, 2025(

6. Mihail Apafi I – politica sa ecleziastică.	Curs (prelegere), abordare de istorie bisericească.	Gudor Botond, Az erdélyi protestáns egyház története 16-17. század, Kolozsvár 2025 (Istoria protestantismului în Transilvania secolele 16-17, curs redactat de Botond Gudor la Cluj, în 2025) și Gudor Botond, Erdély kultúrája, egyházai és társadalma a felvilágosodás korában, Kolozsvár 2025 (Cultura, clerul și istoria protestantismului în Transilvania în perioada iluministă, Cluj, 2025(
7. Portrete de episcopi reformați: Geleji Katona István, György Csulai, István Horti, Mihály Tófeus Dobos, István Kolozsvári.	Curs (prelegere), abordare de istorie bisericească.	Gudor Botond, Az erdélyi protestáns egyház története 16-17. század, Kolozsvár 2025 (Istoria protestantismului în Transilvania secolele 16-17, curs redactat de Botond Gudor la Cluj, în 2025) și Gudor Botond, Erdély kultúrája, egyházai és társadalma a felvilágosodás korában, Kolozsvár 2025 (Cultura, clerul și istoria protestantismului în Transilvania în perioada iluministă, Cluj, 2025(
8. Integrarea habsburgică: Diploma Leopoldinum.	Curs (prelegere), abordare de istorie bisericească.	Gudor Botond, Az erdélyi protestáns egyház története 16-17. század, Kolozsvár 2025 (Istoria protestantismului în Transilvania secolele 16-17, curs redactat de Botond Gudor la Cluj, în 2025) și Gudor Botond, Erdély kultúrája, egyházai és társadalma a felvilágosodás korában, Kolozsvár 2025 (Cultura, clerul și istoria protestantismului în Transilvania în perioada iluministă, Cluj, 2025(

9. Francisc Rákóczi II și Transilvania.	Curs (prelegere), abordare de istorie bisericească.	Gudor Botond, Az erdélyi protestáns egyház története 16-17. század, Kolozsvár 2025 (Istoria protestantismului în Transilvania secolele 16-17, curs redactat de Botond Gudor la Cluj, în 2025) și Gudor Botond, Erdély kultúrája, egyházai és társadalma a felvilágosodás korában, Kolozsvár 2025 (Cultura, clerul și istoria protestantismului în Transilvania în perioada iluministă, Cluj, 2025.
10. De la Consiliul Principelui până la funcționarea Consistoriului Suprem în secolul al XVIII-lea (formarea sistemului instituțional reformat).	Curs (prelegere), abordare de istorie bisericească.	Gudor Botond, Az erdélyi protestáns egyház története 16-17. század, Kolozsvár 2025 (Istoria protestantismului în Transilvania secolele 16-17, curs redactat de Botond Gudor la Cluj, în 2025) și Gudor Botond, Erdély kultúrája, egyházai és társadalma a felvilágosodás korában, Kolozsvár 2025 (Cultura, clerul și istoria protestantismului în Transilvania în perioada iluministă, Cluj, 2025.
11. Politica religioasă a regilor habsburgi în Transilvania (Leopold I – Carol al VI-lea).	Curs (prelegere), abordare de istorie bisericească.	Gudor Botond, Az erdélyi protestáns egyház története 16-17. század, Kolozsvár 2025 (Istoria protestantismului în Transilvania secolele 16-17, curs redactat de Botond Gudor la Cluj, în 2025) și Gudor Botond, Erdély kultúrája, egyházai és társadalma a felvilágosodás korában, Kolozsvár 2025 (Cultura, clerul și istoria protestantismului în Transilvania în perioada iluministă, Cluj, 2025.

12. Maria Tereza și restaurarea catolică: situația Bisericii Reformate în timpul re-catolicizării din secolul al XVIII-lea. Martirologia protestantă.	Curs (prelegere), abordare de istorie bisericească.	Gudor Botond, Az erdélyi protestáns egyház története 16-17. század, Kolozsvár 2025 (Istoria protestantismului în Transilvania secolele 16-17, curs redactat de Botond Gudor la Cluj, în 2025) și Gudor Botond, Erdély kultúrája, egyházai és társadalma a felvilágosodás korában, Kolozsvár 2025 (Cultura, clerul și istoria protestantismului în Transilvania în perioada iluministă, Cluj, 2025.
13. Iosif al II-lea și toleranța religioasă.	Curs (prelegere), abordare de istorie bisericească.	Gudor Botond, Az erdélyi protestáns egyház története 16-17. század, Kolozsvár 2025 (Istoria protestantismului în Transilvania secolele 16-17, curs redactat de Botond Gudor la Cluj, în 2025) și Gudor Botond, Erdély kultúrája, egyházai és társadalma a felvilágosodás korában, Kolozsvár 2025 (Cultura, clerul și istoria protestantismului în Transilvania în perioada iluministă, Cluj, 2025.
Bibliografie curs: - Nagy Géza: A református egyház története 1608 -1714 I-II. Máriabesnyő – Gödöllő: Attraktor, 2008. - Révész Imre, A magyar református egyház története, Sárospatak, 1995. - Egyháztörténet, Tankönyv és tanári kézikönyv, szerk. Ladányi Sándor-Papp Kornél-Tőkéczy László, 1-2 kötet, Református Pedagógiai Intézet, 1998. - Pálffy Géza: Győztes szabadságharc, vagy egy sokféle sikert hozó felkelés? Br. 2009. Papp Sándor: Homonnai Drugeth Bálint fellépése Bocskai örököseként. Studia Carolensia, 2006, 1. szám. Papp Sándor: Török szövetség – Habsburg kiegyezés, Szeged, 2013. - Papp Klára – Jeney Tóth Annamária – Ulrich Attila: Báthori Gábor és kora, Debrecen, 2009. - A Gelejei-kánonok, a Szatmárnémeti Nemzeti Zsinat végzései, A Ruber-féle egyházi törvények, Budapest, 2020, 119. ISBN: 978 963 558 437 6. - Veress Endre: Bethlen Gábor fejedelem ifjúsága (Bethlen ifjúkori leveleivel), Erdélyi Múzeum, IX. évf. 6.sz.(1914. dec. 25.), 258-338.		

- Bethlen Erdélye, Erdély Bethlene, Kolozsvár, 2014, 345-449.
- Nagy László: A „bibliás űrálló” fejedelem: I Rákóczi György a magyar történelemben, Budapest, Magvető, 1984.
Péter Katalin: A fejedelemség virágkora (1606-1660). In: Makkai László – Szász Zoltán (szerk.): Erdély története II. 1606-tól 1830-ig, Budapest, Akadémiai Kiadó, 1988, 617-783.
- Kovács Sándor Iván: Szenczi Molnár redivivus, Budapest, Ister, 2000. A Molnár Ferenc – Oszlászki Éva: Szenci Molnár Albert zsoldosainak szöveggyűjteményéről. A zsoldosok eredeti és a mai magyar református énekeskönyvben lévő szövegeinek összehasonlítása kommentárokkal; 2.bőv., jav. kiad., jav. utánn.; DE Magyar Nyelvtudományi Tanszék, Debrecen, 2012. Magyar nagylexikon, XVII. (Szp – Ung) Főszerk. Bárány Lászlóné, Budapest: Magyar Nagylexikon, 2003, 550. Új magyar életrajzi lexikon. VI. (Sz – Zs). Főszerk. Markó László, Budapest, Helikon, 2007, 780-781.
- Rákóczi György levelezése, Budapest, 1992, Egyetemi Könyvtár, 72. II. Rákóczi György és kora, L'Harmattan kiadó, 2009.
- Catholice Reformare. A Katolikus Egyház a Fejedelemség korában, Szent István Társulat, szerk. Diósi Dávid, Marton József, Budapest-Kolozsvár, 2018.
- Ana Dumitran- Gudur Botond- Nicolae Dănilă: *Román-magyar felekezeti kapcsolatok (a XVI. század eleje a XVIII század első évtizedei között) Relații interconfesionale româno-maghiare în Transilvania (mijlocul secolului XVI – primele decenii ale secolului XVIII)*, Gyulafehérvár, Altip kiadó, Alba Iulia, 2000
- Csepregi Zoltán, Magyar pietizmus, 1700-1756, Teológiai Irodalmi Egyesület, Budapest, 2000.
- Font Zsuzsa, Erdélyiek Halle és a radikális pietizmus vonzásában, Szeged, 2001.
- Zachar József, A Thököly-szabadságharc hadtörténeti és hadművészeti szempontból. In: Hadtörténelmi Közlemények, 2005/3, 400-411. Varga J. János: A török orientáció változatai Magyarországon. Wesselényi- Apafi-Thököly 1663-1683. In: Történelmi Szemle 2007/2, 189-197.
- Gudur Kund Botond, „Der Siebenbürgischer Protestantismus in 18. Jahrhundert”, *Die Union der Rumänen Siebenbürgens mit der Kirche von Rumänien*, Band 2, von. 1701-1761, Editura Enciclopedica, Bukarest, 2015, 448-528.
- Mályusz Elemér, Magyarország története a felvilágosodás korában, Osiris, Budapest, 2002.
- Gonda Imre- Niederhauser Emil, A Habsburgok, Budapest, 1987.
- Éva H. Balázs, Hungary and the Habsburgs 1765-1800, Budapest, 1997.
- Katus László, A modern Magyarország születése 1711-1914, Pécs 2021.
- ifj. Barta János, A meg nem értett királynő. Mária Terézia az uralkodó, Budapest 1994.
- Vértelen ellenreformáció. Reformáció öröksége 2. szerk. Csorba Dávid, Károli Gáspár Református Egyetem, Budapest, 2020.
- Mályusz Elemér, A Türelmi Rendelet II. József és a magyar protestantizmus, Attraktor, Máriabesnyő-Gödöllő, 2006.
- Gudur Kund Botond- Daniel Dumitran, *Identitate confesională și toleranță religioasă în secolele XVIII-XXI* (konferenciakötet), *Annales Universitatis Apulensis, Series Historica*, 15/2, 2011, Mega kiadó, Cluj, 1-436
- Gudur Botond-Kurucz György-Sepsi Enikő (szerk.), *Egyház, művelődés és társadalom Bod Péter korában-konferenciakötet*, L'Harmattan, Budapest, 2012, 1-307
- Graeme Murdock: *Calvinism on the Frontier 1600–1660: International Calvinism and the Reformed Church in Hungary and Transylvania*, Oxford University Press, 2000 ISBN: 9780198208597
- Carter Lindberg (ed.): *The European Reformations Sourcebook*, Blackwell, 2000.

- István Keul (ed.): *Early Modern Religious Communities in East-Central Europe: Ethnic Diversity, Denominational Plurality, and Corporative Politics*, Routledge, 2009, ISBN: 9780754665802, Fő releváns fejezetek / oldalak:
- *The Reformation and Religious Coexistence in Sixteenth-Century Transylvania* (pp. 33–52)
- *Confessionalization and Political Power in Transylvania* (pp. 121–142)
- Gudor Botond (szerk., román-magyar előszó, átírás, jegyzetapparátus), *Bod Péter: Az erdélyi románok egyháztörténetének két könyve, 1745, 1764*, Háromszék Vármegye Kiadó, Státus Kiadó, Sepsiszentgyörgy-Csíkszereda, 2012, 1-388.

8.2 Seminar / laborator	Metode de predare	Observații
1. Legislația în secolul al XVII-lea (cazuistică)	Prezentări ale studenților, dezbateră întrebărilor	Egyháztörténet, Tankönyv és tanári kézikönyv, szerk. Ladányi Sándor-Papp Kornél-Tőkészky László, 1-2 kötet, Református Pedagógiai Intézet, 1998. (Manual de istorie a bisericii pentru profesori, 1998)
2. Instituții protestante (episcop, eparhie, protopop).	Prezentări ale studenților, dezbateră întrebărilor	Egyháztörténet, Tankönyv és tanári kézikönyv, szerk. Ladányi Sándor-Papp Kornél-Tőkészky László, 1-2 kötet, Református Pedagógiai Intézet, 1998.
3. Gábor Bethlen și toleranța religioasă (evreii și anabapțiști).	Prezentări ale studenților, dezbateră întrebărilor	Egyháztörténet, Tankönyv és tanári kézikönyv, szerk. Ladányi Sándor-Papp Kornél-Tőkészky László, 1-2 kötet, Református Pedagógiai Intézet, 1998.
4. Opere teologice din secolul al XVII-lea (apologetică și puritanism).	Prezentări ale studenților, dezbateră întrebărilor	Egyháztörténet, Tankönyv és tanári kézikönyv, szerk. Ladányi Sándor-Papp Kornél-Tőkészky László, 1-2 kötet, Református Pedagógiai Intézet, 1998.
5. Formarea Consistoriului Suprem	Prezentări ale studenților, dezbateră întrebărilor	Egyháztörténet, Tankönyv és tanári kézikönyv, szerk. Ladányi Sándor-Papp Kornél-Tőkészky László, 1-2 kötet, Református Pedagógiai Intézet, 1998.
6. Tehnica tiparului în secolul al XVII-lea (Miklós Kis Misztótfalusi).	Prezentări ale studenților, dezbateră întrebărilor	Egyháztörténet, Tankönyv és tanári kézikönyv, szerk. Ladányi Sándor-Papp Kornél-Tőkészky László, 1-

		2 kötet, Református Pedagógiai Intézet, 1998.
7. Funcționarea sinodului reformat și a instituțiilor eclesiastice în secolele al XVII-lea și al XVIII-lea.	Prezentări ale studenților, dezbateră întrebărilor	Egyháztörténet, Tankönyv és tanári kézikönyv, szerk. Ladányi Sándor-Papp Kornél-Tőkészky László, 1-2 kötet, Református Pedagógiai Intézet, 1998.
8. Funcționarea colegiilor și a particulelor din Transilvania (sistemul educațional).	Prezentări ale studenților, dezbateră întrebărilor	Egyháztörténet, Tankönyv és tanári kézikönyv, szerk. Ladányi Sándor-Papp Kornél-Tőkészky László, 1-2 kötet, Református Pedagógiai Intézet, 1998.
9. Locul și rolul documentelor confesionale în secolele al XVII-lea și al XVIII-lea.	Prezentări ale studenților, dezbateră întrebărilor	Egyháztörténet, Tankönyv és tanári kézikönyv, szerk. Ladányi Sándor-Papp Kornél-Tőkészky László, 1-2 kötet, Református Pedagógiai Intézet, 1998.
10. Transilvania și peregrinația: relațiile internaționale ale Transilvaniei.	Prezentări ale studenților, dezbateră întrebărilor	Egyháztörténet, Tankönyv és tanári kézikönyv, szerk. Ladányi Sándor-Papp Kornél-Tőkészky László, 1-2 kötet, Református Pedagógiai Intézet, 1998.
11. Ideea toleranței în politica bisericească europeană și locală: criza Reformei românești și reconfigurarea situației confesionale.	Prezentări ale studenților, dezbateră întrebărilor	Egyháztörténet, Tankönyv és tanári kézikönyv, szerk. Ladányi Sándor-Papp Kornél-Tőkészky László, 1-2 kötet, Református Pedagógiai Intézet, 1998.
12. Locurile articulare în politica bisericească habsburgică din secolul al XVIII-lea, acordurile confesionale din Transilvania.	Prezentări ale studenților, dezbateră întrebărilor	Egyháztörténet, Tankönyv és tanári kézikönyv, szerk. Ladányi Sándor-Papp Kornél-Tőkészky László, 1-2 kötet, Református Pedagógiai Intézet, 1998.
13. Istoriografia bisericească protestantă de la Pápai Páriz Ferenc până la Bod Péter.	Prezentări ale studenților, dezbateră întrebărilor	Egyháztörténet, Tankönyv és tanári kézikönyv, szerk. Ladányi Sándor-Papp Kornél-Tőkészky László, 1-2 kötet, Református Pedagógiai Intézet, 1998.
14. Coccejanism și cartesianism în secolul al 18-lea, curente teologice	Prezentări ale studenților, dezbateră întrebărilor	Egyháztörténet, Tankönyv és tanári kézikönyv, szerk. Ladányi Sándor-Papp Kornél-Tőkészky László, 1-

Bibliografie seminar:

- J. Halász Margit, Könyves szakmák a Kárpát medencében a 16-19 században, Debrecen, 2002.
- Kurta József: Tofeus Mihály kolligátuma. In: Ref. Szemle 95.3 (2002), 444-447. Kurta József: Tofeus Mihály (1624 – 1684). In: Ref. Szemle 104.6 (2011), 651-658.
- Jakó Zsigmond, Társadalom, egyház, művelődés, Budapest, 1997
- Benda Kálmán, Bocskai István, Századvég, Budapest, 1993.
- R. Várkonyi Ágnes: Az önálló fejedelemség utolsó évtizedei (1660 – 1711). In: Erdély története II: 1606-tól 1830-ig. Szerk. Makkai László, Szász Zoltán, 3. kiad., Budapest, Akadémiai Könyvkiadó, 1988, 784-971.
- Nagy Géza: A református egyház története 1608-1715 I-II. Máriabesenyő-Gödöllő: Attraktor 2008. = Historia Incognita, 22.
- Makkai László, Bethlen Gábor emlékezete, Magyar Helikon, 1980.
- Bethlen Gábor krónikásai, Gondolat kiadó, 1980.
- Bethlen 1613. A Kód, Magyar Nemzeti Múzeum, 2014.
- Rákócziak öröksége, szerk. Tamás Edit, Sárospatak, 2018.
- Rákóczi tükör. Naplók, jelentések, emlékiratok a Rákóczi-szabadságharcról. A kötet[ek] anyagát felkutatta, válogatta, szerkesztette, az előszót és a naplórészeket bevezető kistanulmányokat írta: Köpeczi Béla R. Várkonyi Ágnes. A jegyzeteket írta és a mutatókat összeállította Bánkúti Imre. I-II. köt. Bp, 1973. (Magyar Századok), Szépirodalmi: 2. kiad.: Bp., 2004 (Millenniumi Magyar Történelem. Források) Osiris Magyar Tudománytörténeti Intézet – SOKML
- I. Rákóczi Ferenc élete és törökországi emigrációja. (Szerzők: Balla Antal, Dávid Géza, Fodor Pál, Köpeczi Béla, Nagy Ferenc, Somogyi Gréta, Tasnádi Edit, Tóth Csaba, Tóth Ferenc) Kétnyelvű kötet, magyar és török nyelven. A Magyar-Török Baráti Társasága kiadása, Budapest, 2005, 173.
- Tarnóc Márton, Erdély művelődése Bethlen Gábor és a két Rákóczi György korában, Gondolat kiadó, Budapest, 1978.
- Kurta József, Egyház és könyv I. Rákóczi György művelődéspolitikájában. In: *Református Szemle* 94.1 (2004), 72-76.
- Herczeg Ferenc: Pro Libertate! Kriterion Könyvkiadó, Kolozsvár, 2007.
- Pokoly József: Az erdélyi református egyház története. Az erdélyi ev. ref. Egyházkerület állandó igazgató-tanácsának megbízásából, Budapest, 1904. (I. 1556-1604., II.1605-1690., III.1691-1780, IV. és V. egyházi intézmények története)
- Kathona Géza: Fejezetek a török hódoltsági reformáció történetéből, Budapest, 1974.
- Bod Péter, Önéletírás, Kolozsvár, 1945.
- Bod Péter a historia litteraria művelője, Universitas kiadó, Budapest, 2004.
- Erdély története (A kezdetektől 1606-ig), szerk. Makkai László, Budapest, 1988.
- Gudor Botond, „Leiden, the formative space of the transylvanian academical pilgrimage. Case of Bod Péter (1712-1769)” in *The Historiographical Paradigm change in 18th century Transylvania*, ed. Argonaut, Kolozsvár, 2009.

- Gudor Kund Botond, Bod Péter (1712-1769) a történetíró, Erdélyi Egyháztörténeti Könyvek 3, Tortoma Kiadó, Barót, 2018, 1-510
- Köleséri Sámuel és az európai korai felvilágosodás, Kölesérian 3, Tanulmányok és szövegek, Kolozsvár, 2016.
- L'Europe de Lumières, Europa der Aufklärung, Budapest, 2015.
- Siebenburgen in der Habsburgermonarchie von Leopoldinum bis zum Ausgleich, szerk. Lengyel Zsolt, Wienn A. Ulrich, Wienn, 1999
- Hagymány. Identitás. Történelem, szerk. Kiss Réka, Lányi Gábor, L'Harmattan, Budapest, 2019.
- Sípos Gábor, Az erdélyi református főkonzisztórium kialakulása 1668-1713-(1736), Kolozsvár, 2000.

9. Coroborarea conținuturilor disciplinei cu așteptările reprezentanților comunității epistemice, asociațiilor profesionale și angajatori reprezentativi din domeniul aferent programului

Predarea disciplinei *Istoria Bisericii Protestante în secolele al 17-18-lea* nu are ca scop exclusiv transmiterea de cunoștințe istorice, ci contribuie în mod esențial la dezvoltarea identității profesionale a studenților, a gândirii critice și a sensibilității culturale a acestora. Comunitățile epistemice – institute de cercetare, grupuri de cercetare, facultăți de teologie – așteaptă ca disciplina să abordeze impactul instituțional, teologic și social al Reformei prin metodele cercetării istorice contemporane și dintr-o perspectivă interdisciplinară, cu accent special asupra contextului central-european și transilvănean. Asociațiile profesionale (de exemplu, societăți de istorie bisericească, organisme de formare teologică) subliniază importanța cunoașterii riguroase a tradițiilor confesionale, a gândirii critice asupra surselor și a deschiderii față de pluralismul religios. În același timp, angajatorii reprezentativi ai domeniului – școli, eparhii, arhive, centre de cercetare – așteaptă absolvenți capabili să aplice cunoștințele istorice în activitatea didactică, în educația comunitară sau în valorificarea patrimoniului cultural. Conținutul disciplinei nu transmite doar cunoștințe, ci contribuie și la formarea unui specialist conștient de valori, reflexiv și responsabil, capabil să participe activ la modelarea conștiinței istorice comune a Bisericii și a societății.

10. Evaluare

Tip activitate	10.1 Criterii de evaluare	10.2 Metode de evaluare	10.3 Pondere din nota finală
10.4 Curs	Cunoașterea conceptelor fundamentale ale istoriei Bisericii protestante. Prezentarea, interpretarea și evaluarea, într-o manieră profesionistă și reflexivă, a activității personalităților marcante ale istoriei Bisericii, precum și participarea activă la cursuri.	Oral	75%
10.5 Seminar/laborator	Prezentarea activității personalităților marcante ale istoriei Bisericii protestante, prin evidențierea rolului lor în istoria Bisericii, precum și participarea activă la seminarii.	Evaluare continuă pe parcursul semestrului, bazată pe participarea activă la cursuri și seminarii, precum și evaluarea lucrării de casă (referat/proiect scris).	25%
10.6 Standard minim de performanță			
Evaluarea presupune verificarea nivelului de familiarizare cu activitatea marilor personalități ale istoriei Bisericii protestante (cunoașterea ideilor principale și a evenimentelor semnificative), precum și cunoașterea și aplicarea corectă a conceptelor fundamentale ale istoriei Bisericii, prin examen scris sau oral. Termenul-limită pentru predarea lucrărilor de seminar este data de 15 decembrie. Prezentarea lucrării are o durată de 15–20 de minute (format PowerPoint), iar lucrarea scrisă trebuie să aibă un volum de 8–15 pagini, redactată cu font Times New Roman, mărimea 12, spațiere la 1,5 rânduri, în format Word. Lucrarea se transmite cadrului didactic prin e-mail, în format Word. Seminarul susținut în cadrul ultimei ore trebuie predat înainte de începerea sesiunii de examene.			

11. Etichete ODD (Obiective de Dezvoltare Durabilă / Sustainable Development Goals)²

	Eticheta generală pentru Dezvoltare durabilă							
								
								

Data completării:
24.09.2025

Semnătura titularului de curs

Dr. Gudor Kund Botond

Semnătura titularului de seminar

Dr. Gudor Kund Botond.

Data avizării în departament:
24.09.2025

Semnătura directorului de departament

.....

² Păstrați doar etichetele care, în conformitate cu [Procedura de aplicare a etichetelor ODD în procesul academic](#), se potrivesc disciplinei și ștergeți-le pe celelalte, inclusiv eticheta generală pentru *Dezvoltare durabilă* - dacă nu se aplică. Dacă nicio etichetă nu descrie disciplina, ștergeți-le pe toate și scrieți "*Nu se aplică*".